

SLOVENSKÁ
ZDRAVOTNÍCKA
UNIVERZITA

SKRATKY

v urgentnej medicíne

Viliam Dobiáš

Skratky v urgentnej medicíne - bolesť

SOCRATES

S: signs - príznaky a miesto maximálnej bolesti,

O: onset - nástup bolesti (náhly alebo postupný),

C: character - charakteristika bolesti (ostrá, tupá, bodavá, pálivá, zvieravá a pod.) - viac ako 120 prídavných mien na opis bolesti.

R: radiation - šírenie bolesti do okolia,

A: associations - pridružené príznaky (napr. vracanie, závraty, hnačka, singultus a i.),

T: timing – a) priebeh v čase, napr. trvalá, prerušovaná, postupne sa zosilňuje,

b) trvanie bolesti (ako dlho),

E: exacerbations - faktory a okolnosti, ktoré bolesť zhoršujú a zlepšujú, vrátane účinku analgetík a subjektívne hodnotenie účinnosti liečby pacientom,

S: severity - závažnosť, sila bolesti 0-10 (vizuálna analógová stupnica).

Skratky v urgentnej medicíne - bolesť

OP4QRSTI – ASPN – minimálne OPQRST

O: onset - začiatok bolesti,

P: 1. provocation – faktory a okolnosti, ktoré bolesť vyvolávajú

2. palliation - faktory a okolnosti zmierňujúce, vrátane doterajšej liečby

3. precipitating - faktory a okolnosti, ktoré zmierňovanie alebo zhoršovanie bolesti urýchľujú, alebo spomaľujú

4. progression - faktory a okolnosti meniace priebeh bolesti,

Q: quality - charakter bolesti (ostrá, tupá, bodavá, pálivá, zvieravá a pod.),

R: radiation – vyžarovanie prítomné, neprítomné, ktorým smerom a do ktorej časti tela. Oblasť s vyžarovaním ako zdroj bolesti.

S: severity - závažnosť bolesti, sila na stupnici 0-10,

T: time - časový priebeh bolesti (trvalá, kolísavá, prerušovaná, stupňovaná ,

I: interventions - liečebné zásahy a ich efekt,

AS: associated signs - pridružené príznaky (vracanie, závraty, singultus),

PN: pertinent negatives - významné negatívne a neprítomné príznaky,

Skratky v urgentnej medicíne - kolaps

HEAD: hypoxemia, epilepsy, anxiety, dysfunctional brain

HEART: heart attack, embolism of pulmonary artery, aortic obstruction, rhythm disturbances, tachydysrhythmia

VESSELS: vasovagal, ectopic, situational, subclavian steal, ENT, low systemic vascular resistance, sensitive carotid sinus

HLAVA: hypoxémia, epilepsia, anxiozita, dysfunkcia CNS – hypoglykémia, vertebrobasilárna insuficiencia, SAH

SRDCE: AKS, pľúcna embólia, fyzikálna obštrukcia výtoku – kardiomyopatia, aortálna stenóza, myxóm predsieni, syndróm chorého sinusu, Brugada syndróm, syndróm dlhého QT, tachyarytmie

CIEVY: bežná mdloba vazovagálna synkopa, hypovolémia, situačné – mikčná, defekačná, kašeľ, Valsalvov manéver, synkopa pri otočení hlavy na stranu, ORL príčiny – neuralgie n. V. a IX., vazodilatácia z liekov a autonómnej insuficiencie, citlivosť karotického sinusu (stiahnutý límec košele a tesná kravata).

Skratky v urgentnej medicíne - bezvedomie

AEIOU TIPS

Alcohol and other drugs, **E**pilepsy, **e**lectrolytes, **e**ncephalopathy, **I**nsulin, **O**verdose, **O**xygen (lack of) and **o**piates, **U**nderdose,
Trauma, **I**nfection, **P**sychological/**P**oisoning, **S**troke, **s**pace occupying lesions, **s**ubarachnoid hemorrhage, **s**hock

alkohol a iné drogy, epilezia, elektrolytové poruchy a encefalopatia, predávkovanie/poddávkovanie inzulínu, hypoxia a opioidy,
úraz hlavy, infekcia, psychologické príčiny, intoxikácia, cievna príhoda, šok, subarachnoideálne krvácanie a tumor CNS

Skratky v urgentnej medicíne – IM atypicky

GRANDFATHERS (starí otcovia)

General malaise – celková nevoľnosť

Refers to a GIT complaint – myslí na príznaky z GIT-u

Altered mental status – zmeny psychiky

Neurologic deficit – neurologický deficit

Dyspnea – dýchavica

Falls or Flu symptoms – pády alebo príznaky chrípky

Atypical chest pain – atypická bolesť na hrudníku

Trouble walking – sťažená chôdza

Hypotension – hypotenzia

Exhaustion – vyčerpanosť

Reverse in functional status – zmeny vo funkcii orgánov a systémov

Syncope or presyncope – synkopy, presynkopálne stavy

Skratky v urgentnej medicíne

– orientačné neurologické vyšetrenie

Schéma FAST

Face (tvár)

Arms (horné končatiny)

Sensitivity a **S**peech (citlivosť a reč)

Taxia a **T**ime (taxia a čas)

F: oči a symetria mimiky,

A: citlivosť a hybnosť horných končatín,

S: kožná citlivosť a porucha reči (dysartria),

T: taxia prst - nos striedavo dvomi HK, pri pozitívite príznakov aktivácia tiesňovej linky.

Skratky v urgentnej medicíne - polytrauma

XAcBCDE – postup vyšetrenia polytraumy

X – exsanguinácia – identifikovať a zastaviť

Airway + C spine – priechodnosť DC a MILS

Breathing – dostatočnosť dýchania

Circulation (bleeding) – krvný obeh, vonk.
krvácanie

Dysfunction CNS – poruchy vedomia

Exposure / Environment – obnaženie, poveternosť,
straty tepla

Zabrániť – **K + 3H + bolesť**: **K**rvácanie, **H**ypoxia,
Hypotenzia, **H**ypotermia, bolesť

Skratky v urgentnej medicíne – METHANE

komunikácia s operačným strediskom – 1. posádka ZZS

My call-sign - identifikácia - volací znak

Exact location - určenie polohy, GPS súradnice

Type of incident - typ nehody - opis situácie

Hazard - hroziace a prítomné riziká

Access to scene and egress route (helicopter landing) - príjazdové a odjazdové trasy (možnosť pristátia vrtuľníka)

Number and severity of casualties - počet postihnutých / ranených a závažnosť poranení

Emergency services present and required - zložky IZS prítomné a potrebné ako posily

Skratky v urgentnej medicíne

SAMPLE - CHLAPE

Signs & symptoms - príznaky

Allergies - alergie

Medication – farmakolog. anamnéza

Pertinent medical history – pridružené ochorenia

Last intake – príjem potravy/výdaj moč, stolica

Events leading to injury – mechanizmus úrazu

CHLAPE – choroby, lieky, alergie, príjem/výdaj, etiológia úrazu

P – pôrody/potraty = GA

Skratky v urgentnej medicíne

– odovzdávanie polytraumy

ATMISTER / MIST – odovzdávanie pacienta

Age – vek pacienta

Time – čas vzniku udalosti

Mechanism – mechanizmus úrazu

Injuries - poranenia

Signs – príznaky, vitálne funkcie

Therapy – podaná liečba

Estimated time of arrival – čas príchodu

Requirements – požiadavky, napr. trauma tím, anestéza, krv...

Skratky v urgentnej medicíne – ventilačné zlyhanie

ATOMIC

diferenciálna diagnostika ventilačného zlyhania:

A – airway obstruction (obštrukcia dýchacích ciest),

T – tension PNO (tenzný pneumotorax,

O – open PNO (otvorený pneumotorax),

M – massive hemothorax (masívny hemotorax),

I – instabilný / vlajúci hrudník pri blokovej fr. rebier,

C – cardiac tamponade (tamponáda srdca).

Skratky v urgentnej medicíne – periférna embólia

5P

Pain

náhla bolesť

Pulse

nie a. dors pedis/tibia post/radialis

Pallor

bledosť kože

Paresthesias

parestézie

Paralysis

paréza

Skratky v urgentnej medicíne

– **Safarova abeceda resuscitácie z 1964**

- A** (airway) – priechodnosť dýchacích ciest,
- B** (breathing) - dýchanie,
- C** (circulation) - krvný obeh,
- D** (drugs and fluids) – lieky a infúzie,
- E** (EKG) – analýza srdcového rytmu,
- F** (fibrillation treatment) - defibrilácia,
- G** (guaging) - rozvaha, stanovenie príčiny NZO,
- H** (human mentation, hypothermia) – resuscitácia CNS a hypotermia,
- I** (intensive care) – intenzívna, resuscitačná starostlivosť.

Skratky v urgentnej medicíne –

ENAME – tasks on MVC - envir hazards, number pts, additional resources, mechanism of injury, extrication

SOAP – subjective info, objective info, assesment of pts (what is happening), plan of action

PENMAN – checklist of MVC – personal protective Equipments, equipm needed, number of injur, mechanism of inj, additional resor neede, need for immobili

CHEATED – summary pts contact – chief compl, history, examin, assesm, treatm, evaul (did treat help?), disposition (final outcome)

AVPU – alert, verbal (instruct followed answers delayed), pain, unresponsive

Skratky v urgentnej medicíne –

<https://geekymedics.com/medical-mnemonics/>

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_medical_mnemonics